

PIETRO ANDREA ZIANI

(21. prosince 1616 Benátky – 12. února 1684 Neapol) byl italský varhaník a hudební skladatel. Základní hudební vzdělání získal v klášteře v Candii. Působil pak jako varhaník v Trevisu (1636), v Candii (1637) a v Brescii (1638). V roce 1639 přišel do Benátek, kde byl vysvěcen na jáhna a stal se varhaníkem v kostele Božského Spasitele. Na tomto místě setrval až do roku 1654.

Jeho první opera, *LA GUERRIERA*, měla premiéru v karnevalovém období roku 1654 v divadle Teatro Sant'Apollinare. Tím začala dlouholetá spolupráce s impresáři tohoto divadla Giovannim Faustinim a jeho libretisty. V letech 1657–1659 byl kapelníkem v bazilice Santa Maria Maggiore v Bergamu, kde byl nástupcem skladatele Maurizioa Cazzatiho. V roce 1660 vstoupil do služeb habsburského dvora. Přibližně dva roky působil v Innsbrucku na dvoře arcivévody Ferdinanda Karla Tyrolského a po jeho smrti byl v letech 1663–1667 dirigentem dvorního orchestru císařovny vdovy Eleonory Magdaleny Gonzagové ve Vídni. V době svého pobytu ve Vídni vytvořil četná oratoria a opery, které byly uváděny ve Vídni i v Benátkách.

V průběhu roku 1668 byl ze zdravotních důvodů zproštěn ze všech náboženských povinností, odešel z Vídně a až do roku 1677 působil jako první varhaník v bazilice sv. Marka. Poté co nezískal místo ředitele kůru přesídlil do Neapole.

Stal se profesorem na konzervatoři Conservatorio di Sant'Onofrio a Porta Capuana a dvorním varhaníkem.

Od roku 1680 působil také jako zástupce dvorního kapelníka. Mezi jeho díla patří „*L'ASSALONE PUNITO*“ (1667) a opery „*LA RICREAZIONE BURLESCA*“ (1663), „*L'INVIDIA CONCLUCATA DELLA VIRTÙ, MERITO, VIRTÙ, MERITO, VALORE DI LEOPOLDO IMPERATORE*“ (1664), „*CLORIDEA*“ (1665), „*CIRCE*“ (1665), „*L'ELICE*“ (1666) a „*LA GALATEA*“ (1667).

Zemřel v Neapoli 12. února 1684 ve věku 67 let. Kromě mnoha oper a oratorií byl i oblíbeným autorem komorní hudby.

—z Wikipedie, otevřené encyklopedie

PIETRO ANDREA ZIANI

(1616 in Venice – 1684 in Naples) was an Italian organist and composer. He was the uncle of Marc'Antonio Ziani. Beginning in 1669, he was the organist at St Mark's Basilica and later moved on to serve Eleonor Magdalene of Neuburg in Vienna. His works included „*L'ASSALONE PUNITO*“ (1667) and the operas „*LA RICREAZIONE BURLESCA*“ (1663), „*L'INVIDIA CONCLUCATA DELLA VIRTÙ, MERITO, VIRTÙ, MERITO, VALORE DI LEOPOLDO IMPERATORE*“ (1664), „*CLORIDEA*“ (1665), „*CIRCE*“ (1665), „*L'ELICE*“ (1666) and „*LA GALATEA*“ (1667).

—from Wikipedia, the free encyclopedia

L'ELICE

PER MUSICA

/1666/

Dle libreta Domenica Federiciho (1633–1720) zkomponoval v roce 1666 Pietro Andrea Ziani (1616–1684) operu

L'ELICE PER MUSICA. Hudbu pro baletní závěr měl na starosti Johann Heinrich Schmelzer (1620/23–1680). Hra byla nastudována pro oslavu narozenin císařovny vdovy Eleonory Magdaleny a odehráli ji dvorští herci v jednoduchých kulisách architekta Lodovica Ottavia Burnaciniho v zahradách Amalienburgu. Federici přepsal příběh z Ovidiových *PROMĚN*. Zjednodušil jej pro dramtizaci a převedl do římských reálií. Místo Dia představil Jova, místo Kallistó Elici a místo Artemis Dianu. Krásná princezna Elice byla dcerou arkadského krále Lykáóna a nymfou v družině

Diany. Do její krásy se zamiloval Jupiter a jelikož jsou Dianiny nymfy nedotknutelné, vymyslel lest. V přestojení za Dianu se dostal do její blízkosti a okouzčil princeznu natolik, že se mu podvolila. Z krátkého vzplanutí odešla ovšem obtěžkána. Jakmile to na ní Diana poznala, vyhnala ji ze své družiny. Ponížená Elice porodila v lese syna Arkada. Jakmile se vše dozvěděla Jovova manželka Juno, pomstila se na princezně a proměnila ji v medvědice. Arkas dospěl bez matky a na vyjížďce v lese narazil na medvědice a začal ji pronásledovat. Netušil, že se chystá zavraždit svoji matku. Tragédii zabránil Jupiter tím, že proměnil Arkada v medvěda a i s matkou jej vyzvedl na nebesa. Stali se z nich Velká medvědice a Malý medvěd.

Libreto je doprovázeno grafickým listem Matthäuse Küsela, který dokumentuje závěrečný balet, zkomponovaný Johannem Heinrichem Schmelzerem. Představily se v něm obě dcery Eleonory Magdaleny s Ferdinandem III. Eleonora Marie Josefa (1653–1697) tančila jako Diana a Marie Anna (1654–1689) jako Nemesis. Společně s nimi tančilo dalších šest nymf – dvorních dam.

—Miroslav Kindl

Modern opera premiere

PIETRO ANDREA ZIANI: L'ELICE (VIENNA 1666)

A comic opera with elements of commedia dell'arte composed for the birthday of Emperor Leopold I's mother loosely deals with the myth of the Kallisto nymph, who is renamed Elice in this piece. As Diana's partner, she was to remain chaste and renounce other lovers. Her father, King Lycaon, kept careful tabs on her. Jupiter himself tries to seduce her disguised as a courtier. When the unsuspecting king tries to drive him away with a javelin, he misses and is transformed into a wolf. Diana turns the sinful Elice into a bear. Jupiter takes advantage of this metamorphosis in his own way and takes his mistress into the heavens as a constellation.

At the end of the opera, the emperor's sisters danced ballet to music by Johann Heinrich Schmelzer preserved in Kroměříž.

L'ELICE

PER MUSICA

/1666/

Hudba: **PIETRO ANDREA ZIANI**
Libreto: **DOMENICO FEDERICI**

KlasikaPlus.cz

PORTÁL
O KLASICKÉ HUDBĚ

...váš vyladěný partner

L'ELICE

(FESTA TEATRALE, 1666, VÍDEŇ)

Hudba:
PIETRO ANDREA ZIANI
(21. prosince 1616 Benátky – 12. února 1684 Neapol)

Libreto:
DOMENICO FEDERICI
(1633–1720)

I. SC. – ELICE

Princezna Elice je sice mladá, krásná a bohatá, ale něco jí v životě chybí: láska.

2. SC. – ELICE, JUPITER

Jupiter v přestrojení za dvořana svádí Elice, ta vzdoruje, protože jako Dianina družka musí zůstat cudná. Rozejdou se v hádce.

3. SC. – CAREDO

Caredo je zmítán prudkou vášnivou láskou k Dalii.

4. SC. – CAREDO, DALIA

Přichází Dalia, která je však zamilovaná do Almeta (Jupitera). Caredovo bezvýsledné dvoření ústí v hádku, rozchod a jeho sebevražedný žalozpěv.

5. – SC. ROLO

Sluha Rolo nařiká nad svým úkolem, má hlídat princeznu věnec a je mu jasné, že to nemůže dobře dopadnout.

6. SC. – ROLO, LYKAÓN

Starý a nevrlý vdovec Lykaón už se doslechl, že jeho dcera byla viděna s amantem, Rolo se ho snaží přesvědčit o opaku, ale společně pozorují skrze keř Jupitera koketujícího s Elice. Rolo se snaží Lykaóna přesvědčit, že onen nápadník je určitě král, tedy skvělá partie. Elice je ale zasvěcena bohyni.

7. SC. – ROLO, LYKAÓN, ELICE

Likaón obviní Elici z hříchu, ta se brání, protože svůj slib cudnosti dodržuje, což Rolo potvrzuje, ale otec má jasno: Už jenom myšlenka na smilstvo je trestuhodná.

8. SC. – ELICE, JUPITER

Jupiterovo svádění je tentokrát úspěšné, Elice podlehne jeho krásě, když si však uvědomí, co riskuje pro chvilkovou rozkoš, uteče.

9. SC. – JUPITER, DALIA

V jejím pronásledování Jupitera zdrží Dalia, vyznává mu lásku, ale Jupiter to s díky odmítne, protože jeho srdce patří momentálně zcela Elici a odejde. Dalia zuří a její pomsta míří k Elici.

10. SC. – DALIA, ROLO

Rolo chytí Daliu do sítě v domněni, že je to Elice. Když zjistí svůj omyl, pustí ji s nesmyslnou výmluvou a odejde. Dalia ho považuje za blázna.

II. SC. – DALIA, ELICE

Elice se neprozíravě svěřuje o své lásce Dalii. Ta využívá situace a snaží se Elici přesvědčit, že si s ní Jupiter jen hraje, protože je ve skutečnosti Daliiným milencem. Elice bude všem pro smích a ještě proti sobě popudí Dianu.

12. SC. – DALIA, ELICE, LYKAÓN

Likaón nařiká, že krom tíže vlády musí ještě hlídat nezdárnou dceru. Dalia mu stranou prozradí Elicin poklesek a označí i svůdce. Poté se vytratí. Lycaon zuří, zřekne se dcery, předpoví její smrt a odejde. Elice nařiká, že pro pár nerozvážných slov musí neoprávněně zemřít a omdlí.

PŘESTÁVKA

13. SC. – ELICE, JUPITER, POZDĚJI ROLO, CAREDO ZE STRANY

Jupiter ve své pravé božské podobě křísí zemdlelou Elici v náručí, z roští jejich láskyplné setkání pozorují dva šmíráci.

14. SC. – ROLO, CAREDO

Ti chtějí zjištění totožnosti využít. Každý ji však pochopil opačně: Rolo se chce vetřít k Jupiterovi do služby, Caredo chce informovat Likaóna, že Almet se vydával za Boha a svedl Elici.

15. SC. – CAREDO, LYKAÓN, DALIA, ROLO

Caredo udá Lykaónovi Almeta, Dalia se vyděsí a přijímá Caredovu dřívější milostnou nabídku.

16. SC. – ELICE, OLINTO, STRANOU LYKAÓN, JUPITER

Olinto (ve skutečnosti posel bohů Merkur) se snaží opět vzdorující Elici přimět, aby dostala milostným slibům daným Jupiterovi. Rozhovor ze dvou různých úkrytů poslouchají Jupiter i Lykaón. Elice Jupitera odmítá a odhodlaně odchází k Dianině chrámu. Spokojený Lykaón opustí svůj úkryt.

17. SC. – OLINTO, JUPITER, PAK DALIA, ELICE STRANOU

Olinto a Jupiter rozmlouvají o Elici, ale kvůli Dalie Jupiter předstírá, že to byla jen hra, ne opravdový cit. Rozhovor však z úkrytu poslouchá Elice. Dalia má novou naději? Rozejdou se.

18. SC. – ELICE, PAK JUPITER

Osamělá Elice nařiká, Jupiter se však na místo vrací. Obviní se vzájemně z nevěry. Posléze si vysvětlí účelovost svých lživých postojů a smíří se. Následuje vrcholné milostné duetto.

19. SC. – ELICE, JUPITER, ROLO

Rolo se nabízí Jupiterovi za sluhu.

20. SC. – ELICE, JUPITER, ROLO, LYKAÓN, CAREDO, STŘELCI

Král v doprovodu Careda vidí Jupitera s Elice a káže ho zastřelit. Minou. Jupiter v hněvu Lykaóna promění ve vlka. Všichni se rozutečou.

21. SC. – ROLO, VLK

Rolo se zadostiučiněním zažene klackem bývalého krále do lesa.

22. SC. – ELICE

Elice je šťastná, ale tuší, že ji Jupiter nedokáže před Dianiným hněvem ochránit.

23. SC. – DIANINA NYMFA, ELICE

Nymfa osočí Elici z pohany Diany a zvěstuje trest, horší než smrt: Proměnu v šerednou chlupatou medvědici. Elice nařiká a lituje, že milovanou bohyni urazila.

24. SC. – ROLO, MEDVĚDICE

Rolo volá do nebe, aby Jupiter Elici zachránil, ale s Bohy je to prostě na levačku...

25. SC. – ROLO, MEDVĚDICE, JUPITER

Ozve se Jupiterův hlas, který vyzdvihne medvědici na oblohu a vytvoří z ní souhvězdí.

26. SC. – ROLO

Rolo se loučí s princeznou a lamentuje nad svým osudem. Je mu souzeno, jako nám všem, zůstat malým a zapomenutým na Zemi.

27. SC. – DIANINA NYMFA, NEVIDITELNÝ SBOR

S bohy není radno si zahrávat, přesto je ztráta Elice v tento den mnohonásobně vyvážena. Dnes se totiž narodila císařovna Eleonora. Radujme se a tancujme.

L'ELICE

(FESTA TEATRALE, 1666, VIENNA)

Music:
PIETRO ANDREA ZIANI
(21 December 1616 Venice – 12 February 1684 Naples)

Libreto:
DOMENICO FEDERICI
(1633–1720)

SCENE I – ELICE

Princess Elice is young, beautiful and wealthy, but something is missing in her life: love.

SCENE 2 – ELICE, JUPITER

Jupiter disguised as a courtier seduces Elice, who resists because she is committed to Diana. They argue and go their separate ways.

SCENE 3 – CAREDO

Caredo is torn by an intense and passionate affection for Dalia.

SCENE 4 – CAREDO, DALIA

Dalia enters, but she is in love with Almeto (Jupiter). Caredo's futile courting leads to a quarrel; they part and he has suicidal thoughts.

SCENE 5 – ROLO

The servant Rolo complains about his task of guarding the princess's virginity, as he knows it won't turn out well.

SCENE 6 – ROLO, LYCAON

The old and grumpy widower Lycaon has already heard that his daughter was seen with Almeto, but Rolo tries to convince him otherwise. However, together they watch through the brush as Jupiter flirts with Elice. Rolo attempts to convince Lycaon that the suitor is definitely a king, a great catch. But Elice is devoted to the goddess.

SCENE 7 – ROLO, LYCAON, ELICE

Lycaon accuses Elice of sinning, but she defends herself because she has kept her promise of chastity, which Rolo confirms. But her father is clear: the very thought of fornication is reprehensible.

SCENE 8 – ELICE, JUPITER

Jupiter's seduction is successful this time, and Elice succumbs to his beauty. But when she realises what she is risking for a moment of pleasure, she flees.

SCENE 9 – JUPITER, DALIA

Dalia continues her pursuit of Jupiter and professes her love for him. Jupiter expresses his gratitude but rejects her, as his heart now belongs completely to Elice. He departs. Dalia rages and plots revenge against Elice.

SCENE 10 – DALIA, ROLO

Rolo catches Dalia into a net, thinking that she's Elice. When he discovers his mistake, he releases her with a nonsensical apology and leaves. Dalia considers him a fool.

SCENE 11 – DALIA, ELICE

Elice imprudently confides her love to Dalia. Taking advantage of the situation, Dalia tries to convince Elice that Jupiter is just toying with her because he is in fact Dalia's lover. Elice will be a laughingstock and, moreover, will also anger Diana.

SCENE 12 – DALIA, ELICE, LYCAON

Lycaon laments that in addition to the burden of ruling, he must also watch after his troublesome daughter. Dalia takes the king aside and tells him of Elice's lapse and also reveals the seducer. She then disappears. In a rage, Lycaon renounces his daughter, predicts her death and leaves. Elice laments that for a few indecent words she must unjustly die. She faints.

INTERMISSION

SCENE 13 – ELICE, JUPITER, LATER ROLO, CAREDO FROM THE SIDE

Jupiter, in his true divine form, awakens the fainted Elice in his arms, as two voyeurs watch their affectionate encounter from the thicket.

SCENE 14 – ROLO, CAREDO

The pair plots to take advantage of the information they've gathered. But each of them has grasped the situation differently: Rolo wants to get in Jupiter's good graces, whereas Caredo wants to inform Lycaon that Almeto was pretending to be a god to seduce Elice.

SCENE 15 – CAREDO, LYCAON, DALIA, ROLO

Caredo informs Lycaon about Almeto; Dalia is frightened and accepts Cared's earlier amorous offer.

SCENE 16 – ELICE, OLINTO, ASIDE LYCAON, JUPITER

Olinto (in fact Mercury, messenger of the gods) is again trying to persuade the reluctant Elice to fulfil her amorous promises to Jupiter. Jupiter and Lycaon listen to the conversation from two different hiding places. Elice rejects Jupiter and resolutely leaves for Diana's temple. The satisfied Lycaon comes out from his cover.

SCENE 17 – OLINTO, JUPITER, THEN DALIA, ELICE ASIDE

Olinto and Jupiter talk about Elice, but because of Dalia Jupiter pretends it was just a game, not his real feelings. Hidden, Elice overhears the conversation. Dalia has renewed hope? They go their own ways.

SCENE 18 – ELICE, THEN JUPITER

Lonely Elice laments, but Jupiter returns to the place. They accuse each other of infidelity. He then explains the reason for his lies and they reconcile. A climactic love duet follows.

SCENE 19 – ELICE, JUPITER, ROLO

Rolo offers to be Jupiter's servant.

SCENE 20 – ELICE, JUPITER, ROLO, LYCAON, CAREDO, ARCHERS

Accompanied by Caredo, the king sees Jupiter with Elice; the king tries to shoot him, but misses. Angered, Jupiter turns Lycaon into a wolf. Everyone flees.

SCENE 21 – ROLO, WOLF

Rolo, with gratification, drives the former king into the woods with a stick.

SCENE 22 – ELICE

Elice is happy but suspects that Jupiter can't protect her from Diana's wrath.

SCENE 23 – DIANA'S NYMPH, ELICE

The Nymph accuses Elice of being unfaithful to Diana and announces a punishment worse than death: she shall be turned into a hideous, hairy bear. Elice laments and regrets having offended the beloved goddess.

SCENE 24 – ROLO, BEAR

Rolo calls to the heavens to have Jupiter save Elice, but with the gods things go from bad to worse...

SCENE 25 – ROLO, BEAR, JUPITER

Jupiter's voice rings out, raising the bear to the sky to create a constellation.

SCENE 26 – ROLO

Rolo says goodbye to the princess and laments his fate. Like all of us, he is meant to remain small and forgotten on Earth.

SCENE 27 – DIANA'S NYMPH, INVISIBLE CHOIR

It is not advisable to play with the gods, but the loss of Elice on this day is compensated many times over – the Empress Eleonore was born today. Let's rejoice and dance.

